

[Fogh Rasmussen]

unge at spare op til uddannelse eller etablering i bolig eller erhverv.

Inflation kender vi i øvrigt ikke kun i det økonomiske system. Vi kender også inflation i uddannelsessystemet. I de senere år er der igangsat en sand uddannelsesinflation. Den har medført, at en række uddannelser, hvor der tidligere alene blev stillet krav om en 9. eller 10. klasses baggrund, nu favoriserer eller direkte stiller krav om en forudgående studierettet uddannelse. Herved tilskyndes de unge til at gennemføre lange, studierettede uddannelser. Resultatet er, at studenter i stigende omfang fortrænger folkeskoleeleverne fra erhvervsuddannelserne. Det indebærer, at mange unge slet ingen uddannelse får. Det er en gøgeungeeffekt, som er en konsekvens af flere års forkeret uddannelsesplanlægning.

Men dernæst tror jeg også, at ungdommens problemer skal ses i sammenhæng med hele samfundets struktur. Når vi oplever BZ-grupper besætte huse og ser slagsmål med politiet, når unge aktivistgrupper kaster sig ud i desperate aktioner, når visse ungdomsgrupper bekender sig til en punkkultur, som hviler på en samfundsforægtende og dybt egoцентриsk livsopfattelse, ja, så er det på den ene side fænomener, som vi beklager og for norges vedkommende oven i købet må tage afstand fra, men på den anden side også symptomer på et samfund, der på mange måder har svigtet sin opgave over for den opvoksende generation.

Vi må stille det spørgsmål, om vi ikke har været så optaget af at skaffe materiel fremgang, at vi helt har glemte, at vore børn og unge også har brug for andre værdier end de rent materielle.

Jeg startede med at påpege, hvordan vor tids unge set i et historisk lys har en højere materiel levestandard, mere fritid og bedre uddannelse end tidligere generationers unge. Men den anden side af medaljen er, at færre og færre unge deltager i et arbejdsfællesskab med voksne eller jævnaldrende på en arbejdsplads. Færre og færre unge er direkte medansvarlige for familiens materielle eksistens, bl.a. fordi den traditionelle familievirk-somhed, som danner rammen om både et familieliv, et arbejdsliv og et fritidsliv, er i tilbagegang. Færre og færre unge er økonomisk uafhængige og selverhvervende. Deres vigtigste funktion ligger i at være forbrugere. Det ansvar, der ligger i at skulle deltage ak-

tivt i at skabe forudsætningerne for det forbrug, har vi frataget dem. Når vi fratager de unge et personligt ansvar, ender det nemt i en tilstand af – ja, ansvarsløshed, passivitet eller ungdomsoptøjer.

De unges problemer forstærkes af, at familiens rolle som baggrund og støtte er blevet stærkt svækket. I mange familier har forældrene enten været økonomisk tvunget til eller selv valgt at have så travlt, at familien bare er blevet en art fritidsfællesskab. Forældrenes kontakter med børnene og de unge er blevet reduceret både tidsmæssigt og indholdsmæssigt. Denne udtynding af de familiære forbindelser opvejes ikke af de voksenkontakter, som børnene kan møde i skoler og institutioner.

Resultatet er, at mange unge, når de møder problemer i tilværelsen, ikke har den ballast med hjemmefra, som skal til for at modstå og løse de problemer på en selvstændig måde.

Vi tror altså, at vi skal have fat i nogle helt grundlæggende forhold i samfundet. Der skal en mentalitetsændring til. Vi skal have genskabt familiens funktion som en slags oase, hvor børnene og de unge kan hente inspiration, støtte og styrke. Vi skal give de unge ansvar, pligter og udfordringer i uddannelsessystemet og i produktionslivet. Vi skal ikke klientgøre en hel generation af unge i det sociale system, men tværtimod sætte dem i stand til at hjælpe sig selv.

Det kræver til gengæld ændringer på arbejdsmarkedet, i erhvervslivet, i uddannelsessystemet og i socialsystemet, ændringer, som letter familiernes muligheder for selv at tilrettelægge arbejdstiden, giver de mindre virksomheder bedre levevilkår, knytter uddannelsessystemet tættere til den praktiske virkelighed i samfundet og i erhvervslivet og stimulerer de unge til selv at gå aktivt i gang med en uddannelse eller et erhverv som lønmodtagere eller som selvstændige.

Vi må altså lægge op til en langt mere dybtgående ungdomspolitik end den snævert materialistiske, som SF har lagt op til.

Til en løsning af ungdommens problemer hører også, at der generelt føres en fornuftig økonomisk politik, som nedbringer arbejdsløsheden, sænker renten og dæmper inflationstakten. Den nuværende regering har lagt op til en økonomisk politik, der skaber sunde, naturlige og varige arbejdspladser i den